

Bolagsstyrning och tillgänglighet

hur funkar det?

Av: Lisa Hedin
Handledare: Curt Scheutz

Sammanfattning

Svensk kod för bolagsstyrning är ett av noteringskraven på OMX Nordic Exchange Stockholm för de stora bolagen. Nu presenteras en ny reviderad kod som ska gälla fler bolag. Syftet med uppsatsen är att se hur tillgängligheten av bolagsstyrning och i synnerhet efterföljandet av svensk kod för bolagsstyrning ser ut ur perspektivet från den internetanvändande allmänheten. En totalundersökning av bolagen som följer koden på OMX Nordic Exchange Stockholm har genomförts. Studien har en kvantitativ ansats. Samtliga av bolagens hemsidor har besökts för att se hur de följer koden avseende vad koden föreskriver ska publiceras på bolagens hemsidor, därefter har en jämförelse gjorts för att se om skillnader finns mellan de olika branscherna.

Resultat: 96% av bolagen presenterar vilka ledamöter som ingår i valberedningen, 94% presenterar valberedningens förslag till styrelse, dock endast 33% av bolagen i energibranschen. 37% av bolagen presenterar samtliga av de uppgifter som koden föreskriver om de föreslagna ledamöterna. I störst utsträckning är det material- telekombranscherna som gör det (100%). 88% av bolagen presenterar principer för ersättning till ledande befattningshavare, dock endast 33% av bolagen i energibranschen. 28% av bolagen presenterar samtliga av kodens kriterier om ersättning till ledande befattningshavare. 46% av bolagen har en särskilt avdelning för bolagsstyrning på sin hemsidas förstasida. I störst utsträckning har energi- och hälsovårdsbranschen en sådan på förstasidan. Rezidor Hotel Group AB är det bolag som, utifrån hur undersökningen är utformad, bäst uppfyller kodens kriterier avseende tillgänglighet för den internetanvändande allmänheten.

Slutsats: Bolagen uppfyller i stor utsträckning kodens regler om publicering av dokument, men slarvar med detaljerna. Som internetanvändande allmänhet som saknar förkunskaper kan det vara svårt att hitta information om bolagsstyrning. I branschjämförelsen märkte energibranschen ut sig för att de i lägre utsträckning än andra branscher publicerade uppgifter, men var samtidigt den bransch som i störst utsträckning hade en lättillgänglig avdelning för bolagsstyrning.

Abstract

The OMX Nordic Exchange Stockholm requires all large companies to apply the Swedish Code of Corporate Governance. A revised code will be applied from July 2008. The purpose of this paper is to identify the accessibility of information on corporate governance and in particular how the compliance, concerning the Swedish Code of Corporate Governance in the perspective of an internet active general public.

This paper is a complete census of the companies at the OMX Nordic Exchange Stockholm who complies with the code. Each company website has been visited and a comparison between the sectors at the OMX Exchange Stockholm has been performed.

Results: 96% of the companies present the members of the nomination committee. 94% presents the nomination committees proposal of the company board members, though only 33% of the companies in the Energy sector. 37% of the companies present all of the facts according to the code about the proposed board members. The Materials- and Telecommunication Service sectors presents the facts in the most extent (100%). 88% of the companies presents the process for deciding on remunerations to members of the executive management, though only 33% of the companies in the Energy sector. 28% of the companies presents all of the facts according to the code about the remunerations to members of the executive management. 46% of the companies has a special section for corporate governance on the first page of the company website. The companies in the Energy- and the Health Care sectors have corporate governance on the first page more often then the other sectors. The Rezidor Hotel Group AB is the company that, according to the paper, best comply with the Swedish Code of Corporate Governance concerning accessibility for the internet active general public.

Conclusions: The companies comply well with the code concerning the publicity of documents, but are being more careless when it comes to details. For an internet active general public who lacks knowledge about terms of corporate governance it can be complicated to get accessibility to information concerning corporate governance. The Energy sector more rarely presented facts according to the code but more often had a special section for corporate governance at the first page of the company website.

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	2
ABSTRACT	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	4
INLEDNING	6
BAKGRUND.....	6
KRITIK MOT KODEN.....	8
SVENSK KOD FÖR BOLAGSSTYRNING.....	8
TEORIBAKGRUND.....	9
SOCIALT ANSVARSTAGANDE.....	9
NORMATIV ETIK.....	10
ANSVAR	10
AGENTTEORIN	11
THE SARBANES-OXLEY ACT.....	11
ETISK KOD	11
INTRESSENTMODELLEN	12
PROBLEMFÖRMULERING	14
FRÅGESTÄLLNINGAR.....	14
SYFTE.....	14
DEFINITIONER.....	14
BOLAGSSTYRNING RESPEKTIVE CORPORATE GOVERNANCE.....	14
INTERNETANVÄNDANDE ALLMÄNHET	15
KOLLEGIET FÖR SVENSK BOLAGSSTYRNING	15
SVENSK KOD FÖR BOLAGSSTYRNING.....	15
METOD.....	15
AVGRÄNSNINGAR	17
METODDISKUSSION	18
RELIABILITET.....	19
VALIDITET	20
RESULTAT.....	21
PROTOKOLL	21
VALBEREDNINGEN	21
VALBEREDNINGENS FÖRSLAG TILL BOLAGSSTYRELSE	21
DIAGRAM 1	22
DIAGRAM 2.....	23
PRINCIPER FÖR ERSÄTTNING.....	23
DIAGRAM 3.....	24
DIAGRAM 4.....	25

AVDELNING OM BOLAGSSTYRNING	25
DIAGRAM 5.....	26
ANALYS OCH DISKUSSION.....	27
VARFÖR FÖLJA KODEN?.....	27
RESULTATANALYS OCH DISKUSSION	28
SLUTSATS.....	31
FÖRSLAG PÅ KOMMANDE FORSKNING, KRITISK GRANSKNING	31
REFERENSER.....	33
TRYCKTA KÄLLOR.....	33
ELEKTRONISKA KÄLLOR.....	33
INTERVJU.....	34
BILAGOR	35
BILAGA 1- BOLAG SOM TILLÄMPAR SVENSK KOD FÖR BOLAGSSTYRNING PÅ OMX NORDIC EXCHANGE STOCKHOLM:	35
BILAGA 2- ENKÄT	38
BILAGA 3 E-POSTINTERVJU PER LEKVALL	40

Inledning

Svensk kod för bolagsstyrning är ett aktuellt ämne. Kollegiet för svensk bolagsstyrning presenterade den 1 februari 2008 ett reviderat förslag till kod. Med syfte att göra koden tydligare föreslår kollegiet en minskning av antalet regler och användarna, det vill säga de bolag som följer koden, utökas till att gälla även mindre företag¹.

När koden lades fram var ett av skälen att skapa en transparens, dels gentemot ägare och kapitalmarknad, men också gentemot samhället i övrigt.² Förtroendekommissionen hade i undersökningar visat på allmänhetens låga förtroende, och i mitten av 1990-talet sjunkande förtroende, för de större bolagen. Kollegiet för svensk bolagsstyrning beskriver hur god bolagsstyrning förbättrar förtroendet för företagen på kapitalmarknaden och hos allmänheten. Detta mäts och följs upp av kollegiet i den så kallade kodbarometern. Men hur blev det med tillgängligheten. Kan man som svensk allmänhet kontrollera hur bolagen styrs och hur svensk kod för bolagsstyrning efterlevs. Det ledande verktyget för den som är bolagsintresserad är idag datorn och internet, flera av reglerna i koden bygger på att information finns tillgänglig på bolagens hemsidor. Men hur ser det ut. Nu finns ett reviderat förslag till kod för bolagsstyrning, men hur har den nuvarande koden fungerat avseende tillgängligheten.³

Bakgrund

Svensk kod för bolagsstyrning arbetades fram av den så kallade kodgruppen i samarbete med förtroendekommissionen och ett flertal organ och organisationer i näringslivet. Betänkandet *2004:130 Svensk kod för bolagsstyrning* lades fram i december 2004.⁴

Koden gäller från och med den 1 juli 2005 och berör de bolag som har sin hemvist i Sverige. Enligt en överenskommelse mellan Stockholmsbörsen och Aktiemarknadsbolagens Förening, skulle koden tillämpas av bolagen på börsens A-lista och av de bolag på O-listan med ett marknadsvärde över tre miljarder kronor. De bolag med hemvist i något annat land där en kod för bolagsstyrning finns ska då tillämpa den kod som gäller där. Idag finns inte benämningarna A- och O-listan kvar, men koden ska

¹ Kollegiet för svensk bolagsstyrning. 08-05-18

² Regeringskansliet SOU 2004:130. 08-05-20

³ Kollegiet för svensk bolagsstyrning. 08-05-18

⁴ Regeringskansliet SOU 2004:130. 08-05-20

följas av bolag med ett marknadsvärde över 3 miljarder kronor, i framtiden ska koden gälla alla noterade bolag. De bolag som idag inte omfattas av koden kan tillämpa den frivilligt.⁵

Koden bygger på principen *comply or explain*, alltså ungefär *följ eller förklara*. Det betyder att de bolag som ska följa koden kan göra undantag. Allt i koden kanske inte fungerar för alla bolag, detta dock förutsatt att de tydligt förklarar på vilka grunder de valt att inte följa koden. Dessa förklaringar ska finnas angivna i bolagets årliga bolagsstyrningsrapport.

Syftet med en svensk kod för bolagsstyrning var dels att följa andra EU-länders praxis. En annan viktig orsak till utvecklandet och tillkomsten av en svensk kod för bolagsstyrning var det, hos allmänheten, låga förtroendet för de stora svenska bolagen.⁶

I koden står skrivet ” Kodens regler utgör en påbyggnad på främst aktiebolagslagens bestämmelser om bolagets organisation, men även på den relativt omfattande självreglering som finns inom bolagsstyrningsområdet. Sådan självreglering återfinns bland annat i Stockholmsbörsens, Nordic Growth Market NGMs och AktieTorgets noteringskrav, Näringslivets Börskommittés regler, Aktiemarknadsnämndens uttalanden samt FARs regelverk.” I förslaget till reviderad kod vill man minska överlappningen av lagar och texter i koden varför vissa avsnitt och regler anses som överflödiga då detta regleras i exempelvis lagtext. Koden är tänkt som ett verktyg i näringslivets självreglering av bolagsstyrning. Tanken var att näringslivet genom självreglering ska fortsätta att utveckla koden.⁷

För att förvalta koden och komma med förbättringsförslag finns *Kollegiet för svensk bolagsstyrning*. Kollegiet följer och undersöker hur bolagen tillämpar koden, men har ingen övervakande roll gentemot enskilda företag och hur de följer koden, detta reglerar istället Stockholmsbörsen respektive kapitalmarknadens aktörer. Bland annat genomför kollegiet årliga undersökningar såväl bland företag som aktiesparande allmänhet för att mäta hur koden används på det operativa planet respektive förändringar i attityd.⁸

Den 1 februari 2008 presenterade kollegiet för svensk bolagsstyrning ett förslag till reviderad kod.⁹ Den nya, reviderade, koden är tänkt att presenteras i maj 2008 efter att berörda fått komma med synpunkter till kollegiet och ska träda i kraft den 1 juli 2008 på OMX Nordic Exchange Stockholm samt NGM

⁵ Regeringskansliet SOU 2004:130. 08-05-20

⁶ Kollegiet för svensk bolagsstyrning. Kodbarometern 2005-2006. 080410

⁷ Regeringskansliet SOU 2004:130. 080520

⁸ Kollegiet för svensk bolagsstyrning. 080410.

⁹ Kollegiet för svensk bolagsstyrning. Förslag till reviderad kod. 080518.

Equity. I förslaget till reviderad kod minskas antalet regler från 69 till 43 i syfte att göra koden tydligare. Nytt är också att tillämpningen breddas till alla svenska bolag noterade på reglerad marknad, inte endast de största bolagen, som berörs av koden i nuläget.

Kritik mot koden

Koden har kritiserats för att vara krånglig och byråkratisk. Vid lanseringen av koden utsattes den för hård kritik av bland annat H&M-grundaren Stefan Persson och Skandia Liv-chefen Urban Bäckström som framförde kritiken på DN debatt och menade att koden var "...alltför nitisk och klåfingrig..."¹⁰ Finansmannen Mats Qviberg¹¹ menar i en krönika för Veckans affärer att bolagsstyrningsrapporterna endast medför onödigt arbete för bolagen eftersom det som räknas i en finansiell granskning är förvaltningsberättelsen. Fastighetsföretaget Wihlborgs ekonomiansvarige Christer Johansson ser som en fördel med kodens krav bidragit till att bolaget blivit såväl mer enhetliga som informativa på sin hemsida.¹² Investors VD Börje Ekholm menar att koden saknar kraft då det saknas sanktionsmöjligheter mot den som inte följer koden.¹³

Svensk kod för bolagsstyrning

Det har inte saknats regler inom området bolagsstyrning innan koden kom till, men det ansågs finnas ett behov av en mer heltäckande samling av befintliga regler av vad som kan anses vara god svensk bolagsstyrning. Kodens huvudsakliga syfte är att "bidra till en förbättrad styrning av svenska bolag." Ett annat syfte är höja kunskapen och förtroendet för svensk bolagsstyrning hos utländska investerare och andra aktörer på den internationella kapitalmarknaden. Viktiga principer vid framarbetningen av koden var:

- "skapa goda förutsättningar för utövandet av en aktiv och ansvarstagande ägarroll,
- skapa en väl avvägd maktbalans mellan ägare, styrelse och verkställande ledning, som bl.a. säkerställer ägarnas möjlighet att hävda sina intressen gentemot bolagets ledningsorgan,
- skapa en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan de olika lednings- och kontrollorganen,
- värna om att aktiebolagslagens likabehandlingsprincip tillämpas i praktisk handling, samt
- skapa största möjliga transparens gentemot ägare, kapitalmarknad och samhället i övrigt"¹⁴

¹⁰ Persson, S. & Bäckström, U. 040929.

¹¹ Qviberg, M. 070124.

¹² Grundberg, K. 070925.

¹³ Carlsson, B. 080123.

¹⁴ Regeringskansliet SOU 2004:130. 080520

Koden beskriver bland annat hur bolag bör förhålla sig till ägarroll och ägaransvar och regler för bolagsstyrning. Koden koncentreras mycket till bolagsstämma och informationsflödet kring den gällande exempelvis kallelse, val av styrelse och revisorer och finansiell rapportering.¹⁵

Teoribakgrund

Socialt ansvarstagande

Milton Friedman kritiserar i artikeln ”*The Social responsibility of business is to increase its profits*” socialt ansvarstagande inom näringslivet såväl som hos enskilda företag. Friedman ställer sig tvekande till att det skulle innebära några fördelar för enskilda företag. Nu skriver Friedman företrädevis om socialt ansvarstagande ur perspektivet att ge ekonomiska bidrag till välgörenhet. Han skiljer på näringslivet (business) och specifika företag (corporate). Vidare menar Friedman att näringslivet överhuvudtaget inte kan sägas ha något socialt ansvar eftersom det inte är att betrakta som en person. Möjligen, menar han, kan ett företag betraktas som en typ av fiktiv (artificial) person som därmed skulle kunna anses ha ett fiktivt ansvar. Istället skriver han att en företagsledare ska betraktas som anställd av företagets ägare och därmed har ett ansvar gentemot dessa. Företaget ska ledas utifrån deras önskemål, vilket vanligtvis innebär att tjäna så mycket pengar som möjligt. I de fall när företagsledare väljer att stödja andra typer av verksamheter spenderar de andras pengar för något som är ett generellt socialt intresse, vilket följaktligen minskar aktieägarnas vinst. Han skriver vidare att de sociala ansvarstaganden som finns är individens ansvar, inte näringslivets.¹⁶

Per Lekvall vid Kollegiet för svensk bolagsstyrning menar dock att resursåtgången som krävs för ett bolag som tillämpar koden är begränsad och inte per definition innebär någon större administrativ börda. Detta baserar han på de diskussioner som kollegiet för med berörda bolag. Lekvall påtalar också att den interna kontrollrapporten och bolagsstyrningsrapporten, som är det som är de mest resurskrävande att producera, vid tillämpning av koden, kommer att bli lagstadgade när ändringarna i 4:e och 7:e bolagsdirektiven implementeras i svensk rätt.¹⁷

¹⁵ Regeringskansliet SOU 2004:130. 080520

¹⁶ Friedman M. (1970)

¹⁷ Lekvall, P. 080604

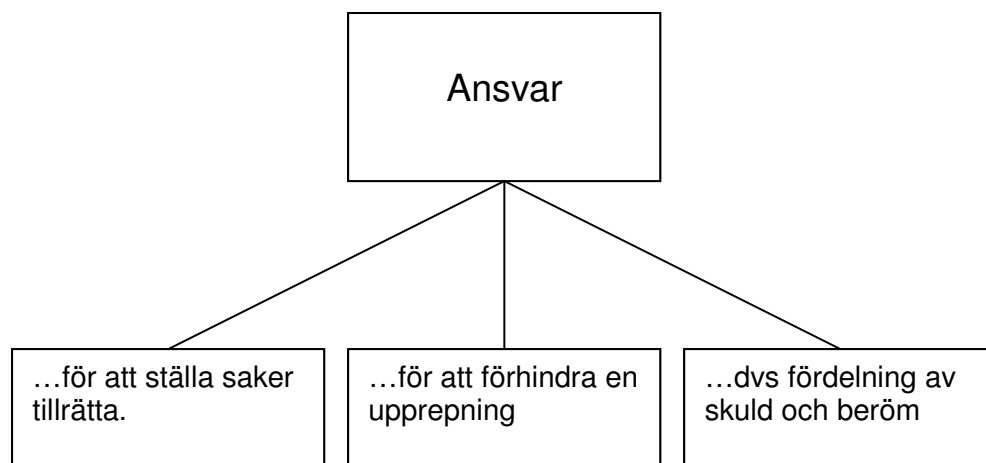
Den svenske docenten i företagsekonomi Thomas Brytting ställer sig frågan huruvida en ekonom kan vara moralisk. Till skillnad från Friedman kopplar han ihop faktumet att ekonomen, företagsledaren och så vidare är individer och att vi som individer och människor inte får handla eller behandlas hur som helst. Han beskriver vidare en trend bland företag om att etik betraktas som lönsamt och menar att dem som inte uppför sig slås ut av marknadskrafterna. Som en definition eller sammanfattning av vad etiken egentligen syftar till använder Brytting uttrycket ”ett individuellt ansvar för det gemensamma bästa”.¹⁸

Normativ etik

Koden som sådan skulle kunna beskrivas som en form av normativ etik. Den beskriver hur man bör uppföra sig. Däremot, företagen som följer koden skulle kunna anses göra det ur ett konsekvensetiskt perspektiv. Det vill säga att konsekvenserna för företaget är bättre om de följer koden än om de inte gör det.¹⁹

Ansvar

Brytting förklarar med en modell de bakomliggande orsakerna till varför ett bolag väljer att ta ansvar:

Brytting²⁰

Med anledning av ansvarsfrågan menar Brytting att det är rimligt att fråga: ”1) om organisationen har ett etiskt ansvar i den meningen att de bör kunna åläggas att använda delar av sina resurser för att ställa saker till rätta; 2) om de är relevanta objekt för mer eller mindre (utifrån) påtvingade förändringar i syfte

¹⁸ Brytting, T. (1999)

¹⁹ ibid

²⁰ Brytting, T. (1999)

att undvika upprepade misstag, eller för att förebygga problem; 3) eller om de borde ikläda sig ett etiskt ansvar för åtminstone en del av det som anställda har gjort.”²¹

Agentteorin

En huvudteori inom området bolagsstyrning eller corporate governance är agentteorin (Agency theory). Agentteorin identifierar förhållandet mellan så kallade principaler och agenter, där agenten agerar på uppdrag från principalen. Här beskrivs också de svårigheter som kan uppkomma i förhållandet mellan agent och principal, exempelvis om agenten inte agerar i enlighet med principalens intressen eller kanske bara delvis i principalens intresse. Därför bör det, enligt agentteorin, finnas kontrollsystem som försäkrar att så inte sker. Kostnader för detta benämns *agency costs*.²²

Schleifer & Vischny berör utifrån ett agentperspektiv konflikten mellan ägare och VD och menar att en lagreglering är ett bra sätt att reglera hur samarbetet ska ske. De kritiserar också rika europeiska länder och nämner Italien som ett exempel på hur bristen på lagreglering gör att investerare står oskyddade vid en eventuell ekonomisk konflikt.²³

The Sarbanes-Oxley act

Medan Sverige huvudsakligen valt att lita på företagets självreglering är det i USA en mer lagreglerad väg som gäller. The Sarbanes-Oxley act²⁴ heter den lagstiftning som kom till i början på 2000-talet efter bland annat Enronskandalen. Revisor Göran Tidström menar att det är med dessa lagstadgande regler som svensk bolagsstyrning med koden och sin självreglering ska jämföras.²⁵

Etisk kod

Brytting beskriver i en modell som kan appliceras på svensk kod för bolagsstyrning hur en etisk kod fungerar.²⁶

²¹ ibid

²² Mallin, C.A. (2004)

²³ Schleifer, A. & Vischny, R.W. (1997)

²⁴ Prentice, R. (2005)

²⁵ Ollevik, N-O. 061028.

²⁶ Brytting, T. (1999)

Brytting menar att en etisk kod innefattar nedskrivna grundläggande värderingar, men att alla typer av policydokument som kallas för etisk kod ändå inte kan anses handla om etik då många tenderar att blanda ihop etik med företagets affärsidé. Brytting beskriver här en etisk kod utifrån perspektivet från ett enskilt företag.²⁸

Intressentmodellen

Enligt intressentmodellen kan företaget betraktas som en mötesplats mellan olika intressenter. Intressenter är då exempelvis ägare (bidrar med kapital), anställda (bidrar med arbetskraft), underleverantörer (bidrar med material) och kunder (bidrar med efterfrågan). Modellen utgår från att intressenterna är beroende av varandra för att företaget eller mötesplatsen ska fungera. Så länge organisationen kan motsvara förväntningarna hos intressenterna är det möjligt för den att leva vidare. Det betyder att intressenterna i någon mån måste vara nöjda. Ägarna måste få avkastning på sitt kapital, de anställda måste vara nöjda med sin lön och sina arbetsförhållanden och så vidare. Det gör också att, enligt intressentmodellen, är inte vinstmaximering det enda målet, eftersom organisationen endast kan fungera så länge som intressenterna blir nöjda. Beroendeförhållandena är större än mellan intressenterna. Företaget kan vara beroende av en fungerande infrastruktur i det närområde som företaget är belagt i geografiskt. Dessutom är samhället ofta beroende av att företaget erbjuder arbetstillfällen. I intressentmodellen berörs också om intressenter som har svårt att komma till tals, exempelvis ofödda eller övriga samhällsinvånare som ju berörs då ett företag lägger ned sin produktion i

²⁷ ibid

²⁸ Brytting, T. (1999)

en ort och många i arbetsför ålder flyttar därifrån, vilket i sin tur kan minska grunden för samhällsservice såsom postkontor och butiker vilket drabbar alla samhällsinvånare.²⁹

²⁹ Brytting, T., De Geer, H. & Silfverberg, G (1993)

Problemformulering

Information om bolagen kan anses besvärlig och snårig. En stor del av allmänheten har idag datorn och internet som sitt främsta verktyg för att inhämta information. Svensk kod för bolagsstyrning har nu funnits i några år och enligt kollegiet för svensk bolagsstyrning så ökar allmänhetens förtroende för de stora bolagen. Koden föreskriver vilken information som bolagen bör publicera på sina hemsidor så att den som så önskar via sin dator kan ta del av den informationen.³⁰

Frågeställningar

Följer företagen på OMX Nordic Exchange Stockholm svensk kod för bolagsstyrning avseende den information som enligt svensk kod för bolagsstyrning ska finnas på bolagens hemsidor?

Finns det skillnader mellan de olika branscherna på OMX Nordic Exchange Stockholm avseende hur väl bolagen följer koden när det gäller informationen på bolagens hemsidor?

Syfte

Syftet med uppsatsen är att se hur tillgängligheten av bolagsstyrning och i synnerhet efterföljandet av svensk kod för bolagsstyrning ser ut ur perspektivet från den internetanvändande allmänheten.

Definitioner

Bolagsstyrning respektive corporate governance

Bolagsstyrning och corporate governance har setts som två synonyma begrepp under undersökningen. De nämns så i svensk kod för bolagsstyrning.³¹

³⁰ Kollegiet för svensk bolagsstyrning. 080410

³¹ Regeringskansliet SOU 2004:130. 080520

Internetanvändande allmänhet

Nationalencyklopedin definierar ordet *allmänhet* som ”de flesta medborgarna med undantag för viss liten styrande grupp”. Här har undersökningen strävat efter att ha perspektivet från en datoranvändande allmänhet. Detta eftersom koden bland annat påstås syfta till att öka förtroendet hos allmänheten. I dessa sammanhang nämns inte att denna allmänhet tros ha några särskilda förkunskaper varför så inte har antagits i genomförandet av undersökningen. Denna internetanvändande allmänhet har förutsatts ha tillgång till en dator med internetuppkoppling.³²

Kollegiet för svensk bolagsstyrning

Kollegiet för svensk bolagsstyrning benämns i uppsatsen ibland som *kollegiet*.

Svensk kod för bolagsstyrning

Svensk kod för bolagsstyrning benämns i uppsatsen ibland som *koden*.

Metod

En totalundersökning av bolag som tillämpar koden, enligt OMX³³ har genomförts. Undersökningen har en kvantitativ ansats. Samtliga hemsidor till företag som tillämpar koden besöks. Besöket sker efter ett strukturerat formulär³⁴, se bilaga 2.

Inom OMX Nordic Exchange Stockholm finns en branschuppdelning, ett klassificeringsinstrument med syfte att enklare tydliggöra jämförelser mellan sektorer. Detta är internationell standard och utgår från bolagens huvudsakliga verksamhet, branscherna är: Energi, Material, Industrivaror och –tjänster, Sällanköpsvaror och –tjänster, Dagligvaror, Hälsovård, Finans och fastighet, Informationsteknik, Telekomoperatörer samt Kraftförsörjning. Det är enligt denna branschuppdelning som jämförelser av resultatet skett.³⁵

³² Nationalencyklopedin 080517.

³³ OMX group. 080210.

³⁴ Johannessen, A. Tufte, P.A. (2003)

³⁵ OMX group branschuppdelning. 080429.

För att hitta adresser till bolagens hemsidor har en sökning gjorts på företagsnamnen på sökmotorn google³⁶.

I de fall där man endast kan komma vidare genom att välja *för investerare, investor relations, till koncernens hemsida* eller där de har en sida för kommersiell verksamhet samt en för företaget har så gjorts innan besvarandet av enkäten har påbörjats. Dock inte då frågan huruvida bolagsstyrning finns på första sidan ska besvaras.

För att kunna svara *ja* på frågan 3c i enkäten måste uppgifterna för samtliga föreslagna ledamöter presenteras, inte endast de som föreslås för nyval.

När sökningar på bolagens hemsidor, på exempelvis protokoll, ska dokumentet stå att hitta på sökresultatets första sida. På några av bolagens hemsidor består sökresultaten av flera sidor.

Ett fåtal av bolagen använder sig av en nomineringskommitté istället för valberedning, detta har godtagits som ersättning till valberedning under genomförandet av undersökningen.

Angående riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare när det gäller omfattning ska det specificeras vilka som ingår där för att kunna svara *ja* på frågan om omfattning framgår.

Angående förhållande mellan fast och rörlig ska det finnas mer information om detta än att de tillämpar fast respektive rörlig ersättning.

När branchuppdelningen skulle kontrolleras fanns inte längre företagen Gant, Lindex och LjungbergGruppen kvar på OMX Nordic Exchange Stockholm. Undersökningen har, baserat på information på respektive bolags hemsida om vilken som är bolagens huvudsakliga verksamhet fördelat dem i branscherna som följer:

Gant: Sällanköpsvaror

Lindex: Sällanköpsvaror

LjungbergGruppen: Finans och fastighet

³⁶ www.google.se

Bland de bolag som inte har *bolagsstyrning* alternativt *corporate governance* på förstasidan har det undersökts om det går att hitta denna avdelning genom ett klick på följande ord: *om oss, om "bolagsnamnet", Investor relations, investerarrelationer, investerare, financials, koncernen, investerare och media, finansiell information, Investors, about us, om bolaget samt finansiellt*. För att se om det då är möjligt att komma till en avdelning om bolagsstyrning.

Avgränsningar

Uppsatsen berör ej övriga uppgifter som kan vara av betydelse för aktieägarna vid bedömningen av den föreslagna ledamotens kompetens och oberoende. Detta eftersom detta är svårdefinierbart och problematiskt att kvantifiera.

I ett fall när det av tekniska skäl inte varit möjligt att få något svar på en sökning har ett nytt försök gjorts vid ett annat tillfälle, fungerar inte detta har det räknats som att informationen inte finns. Det enda exemplet på det är Svenska Cellulosa AB SCA, där ordet *protokoll* söktes Trots fyra sökningar vid två olika tillfällen fungerade inte sökfunktionen på sidan.

I de fall där det redan på förstasidan på webbplatsen finns uppgifter som det frågas efter i enkäten har dessa direktlänkar använts till att besvara enkäten. På de hemsidor där det är möjligt att välja språk och/eller land har Sverige respektive svenska valts innan sökningarna för besvarandet av enkäten har påbörjats. Exempelvis har flera bolag en särskild avdelning för årsstämma på sina hemsidor. Då har den avdelningen i första hand används för att hitta information, då den inte går att finna där, eller när en sådan avdelning saknas, görs enkäten i enlighet med sökorden.

Endast de bolag som, enligt OMX, tillämpar koden undersöks³⁷.

Gällande Securitas och Peab så finns flera bolag med liknande namn på OMX Nordic Exchange Stockholm. Eftersom de delar hemsida har endast ett undersökningstillfälle gjorts per företagsnamn. Gällande Peab AB samt Peab Industrier AB har endast Peab AB undersökts. Gällande Securitas AB, Securitas Direct AB samt Securitas Systems AB har endast Securitas AB undersökts. Endast Peab AB och Securitas AB räknas följaktligen med i de totalt 112 bolag som ingår i undersökningen.

³⁷ OMX group. Bolag som tillämpar koden. 2008-02-10

Angående avsnitt 2.1.3., 2.2.3., 2.3.2. i koden undersöks återföljelsen av denna hos de företag som ska hålla en bolagsstämma senast sex månader efter undersökningsdagen. Detta beroende på att det endast är då som koden föreskriver att informationen som efterfrågas ska finnas på hemsidan. 2.1.3 handlar om publicering av namn på ledamöter i valberedningen. I avsnitt 2.2.3 i koden står att bolagen på hemsidan i samband med kallelsen ska ange uppgifter om de av valberedningen föreslagna styrelseledamöterna. I avsnitt 2.3.2. anges att valberedningen i samband med kallelsen ska ange förslag till arvodering samt förslag till namn på revisorer.

Angående avsnitt 4.2.2. i koden undersöks återföljelsen av denna hos de företag som ska hålla en ordinarie bolagsstämma senast sex månader efter undersökningsdagen. I avsnittet står att bolagen ska presentera förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagsledningen på hemsidan i samband med kallelsen.

Ovanstående riktlinjer och avgränsningar har gjorts för att öka reliabiliteten i undersökningen.

Metoddiskussion

De bolag vars hemsidor saknar sökfunktion eller som endast presenterar information på engelska kan möjligen anses missgynnas av enkäten. En annan bedömning hade dock med stor sannolikhet påverkat reliabiliteten på undersökningen, enkäten hade blivit alltför omfattande. Dessutom, som framgår i resultatanalysen, kan det anses som lämpligt att presentera information på svenska.

Bland de bolag som inte har publicerat protokoll från sin senaste årsstämma finns de som nyligen haft bolagsstämma, exempelvis dagen innan. I de fallen kan antas att protokollet inte ännu är klart.

54 av de undersökta bolagen ska inte hålla årsstämma sex månader från undersökningsdagen, följaktligen går det inte att undersöka dem avseende flera av enkätens frågor. Branschfördelningen på dessa är som följer, i procent visas andel av totalt antal bolag som ingår i undersökningen i respektive bransch:

dagligvaror	1	14%
energi	1	20%
finans och fastighet	17	59%
hälsovård	1	20%
Industrivaror och tjänster	15	47%
informationsteknik	2	33%
material	3	50%
Sällanköpsvaror och tjänster	13	65%
telekomoperatörer	1	50%

Som kan ses ovan är det mer än hälften i branscherna finans och fastighet och sällanköpsvaror som inte håller stämman inom sex månader. Även i branscherna industri, material och telekomoperatörer är det en stor andel av bolagen som inte håller stämman inom sex månader från undersökningdagen. Självfallet kan detta ha påverkat utfallet i undersökningen särskilt när branschernas resultat jämförs. Vid sammanställningen har dock valts att inte betrakta dessa som bortfall eftersom de fortfarande ingår i undersökningen gällande de andra frågorna.

Vissa företag presenterar endast de personer som valberedningen föreslår till nyval på sina hemsidor. Ibland presenteras motsvarande uppgifter för nuvarande styrelsen under *styrelse*. Det tar inte undersökningen hänsyn till, detta för att det inte kan anses stå i anslutning till kallelsen, dessutom är det svårt att avgöra hur gammal den informationen om exempelvis aktieinnehav är och huruvida den fortfarande är aktuell.

Fråga 4a i enkäten (se bilaga 2) redovisas ej i resultatet. Detta beroende på att de bolag som presenterar en särskild avdelning för bolagsstyrning eller corporate governance på sin första sida endast har ett klick för att komma dit. Därför kan det inte anses meningsfullt att presentera den frågan ytterligare.

Reliabilitet

Undersökningens reliabilitet är att betrakta som hög. Då metodavsnittet grundligt beskriver hur olika data har värderats och hur undersökningen gått tillväga ökar detta reliabiliteten för undersökningen. Dock är internet är verklighet i ständig förändring varför det är viktigt att ange datum för besöken på olika hemsidor för att lättare kunna kontrollera att informationen är korrekt. Då bolagen inte heller

själva fyllt i någon enkät utan resultaten grundar sig helt och hållet på vad som faktiskt publiceras på respektive bolags hemsida vid undersökningstillfället ökar detta reliabiliteten för undersökningen³⁸.

Validitet

Syftet med uppsatsen är att se hur tillgängligheten av bolagsstyrning och i synnerhet efterföljandet av svensk kod för bolagsstyrning ser ut ur perspektivet från den internetanvändande allmänheten.

Undersökningen har genomförts med hjälp av en dator med internetuppkoppling, adresserna har tagits fram via sökmotorn google³⁹, dessa hjälpmedel har antagits att en internetanvändande allmänhet har tillgång till, vilket bidrar till att öka validiteten i uppsatsen. Det är i första hand tillgängligheten som var tanken att undersöka i uppsatsen och att göra det utifrån vad som är tillgängligt för så att säga vem som helst via dator, att inte behöva vara exempelvis aktieägare eller att behöva logga in på dolda sidor stämmer väl överens med uppsatsens intentioner⁴⁰.

³⁸ Johannessen, A. Tufte, P.A. (2003)

³⁹ www.google.se

⁴⁰ Johannessen, A. Tufte, P.A. (2003)

Resultat

Totalt har 112 bolag ingått i undersökningen. Branschfördelningen ser ut som följer:

Dagligvaror	7
Energi	5
Finans och fastighet	29
Hälsovård	5
Industrivaror och –tjänster	32
Informationsteknik	6
Material	6
Sällanköpsvaror och –tjänster	20
Telekomoperatörer	2
Totalt	112

Protokoll

72 av de 112 bolagen eller 64% publicerar protokoll från sin senaste årsstämma.

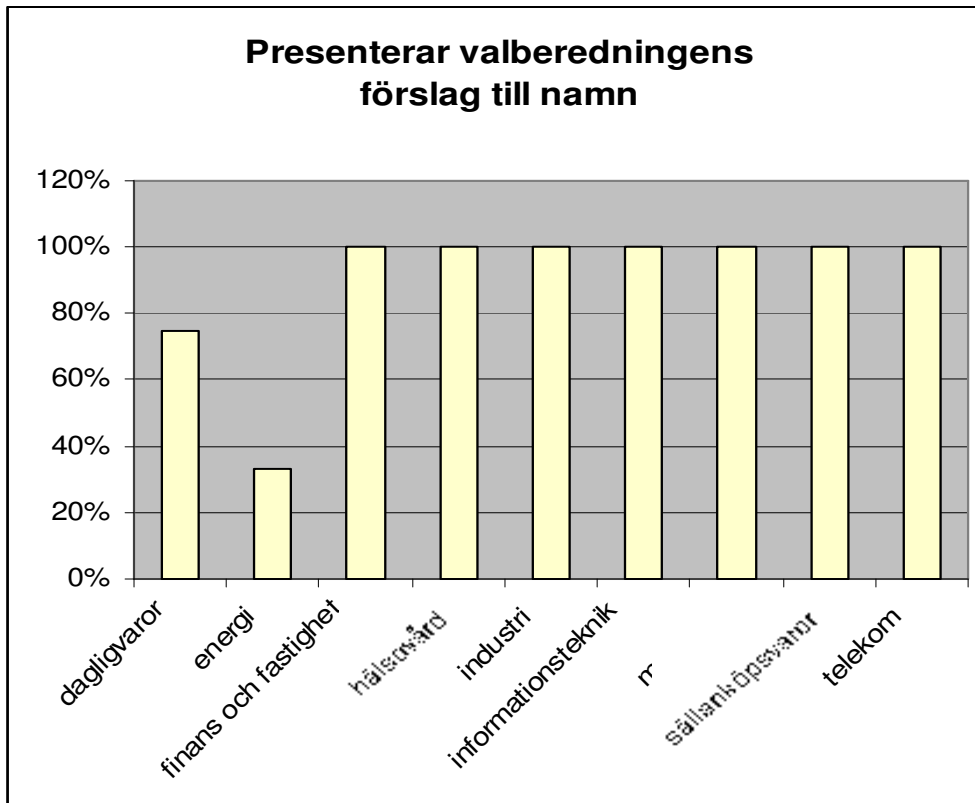
Valberedningen

Av de 54 bolag som håller årsstämma inom sex månader från dagen för undersökningen presenterar 52 eller 96% av dem vilka ledamöter som ingår i valberedningen.

Valberedningens förslag till bolagsstyrelse

94% av bolagen presenterar valberedningens förslag, det vill säga till namn. Energibranschen sticker ut här då endast ett, eller 33%, av de tre bolag i energibranschen som vid undersökningstillfället publicerade en kallelse på hemsidan, presenterar valberedningens förslag, se diagram:

Diagram 1

Tabellen visar skillnader mellan branscher gällande vilka bolag som presenterar valberedningens förslag till namn. Endast de bolag som har en kallelse på hemsidan räknas eftersom det är i samband med kallelsen som koden föreskriver att valberedningens förslag ska presenteras. Tabellen visar endast vilka som publicerar de föreslagna ledamöterna till namn.

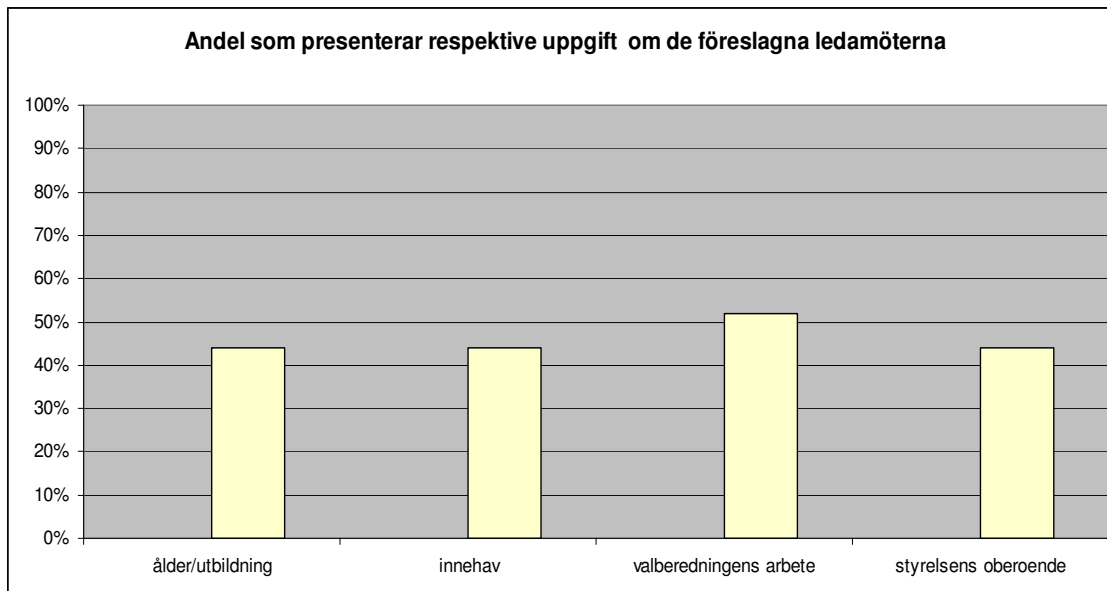
Enligt svensk kod för bolagsstyrning ska valberedningens förslag till bolagsstyrelse presenteras på bolagets hemsida i samband med kallelsen. Där ska förutom namnen även framgå de föreslagna ledamöternas ålder, huvudsaklig utbildning, eget eller närstående fysisk eller juridisk persons innehav av aktier och andra finansiella instrument i bolaget, vid omval, vilket år ledamoten invaldes i styrelsen, om ledamoten av valberedningen anses vara oberoende samt en redogörelse för hur valberedningen har bedrivit sitt arbete.⁴¹

37% av de 52 bolag som vid undersökningstillfället publicerat sin kallelse presenterar samtliga av de uppgifter som koden föreskriver om valberedningens förslag till styrelseledamöter. Bland bolagen i material- och telekombranscherna presenterar 100% av bolagen som vid undersökningstillfället

⁴¹ Regeringskansliet SOU 2004:130. 080520.

publicerar en kallelse på hemsidan samtliga av dessa uppgifter medan inget bolag i energibranschen gör så

Diagram 2

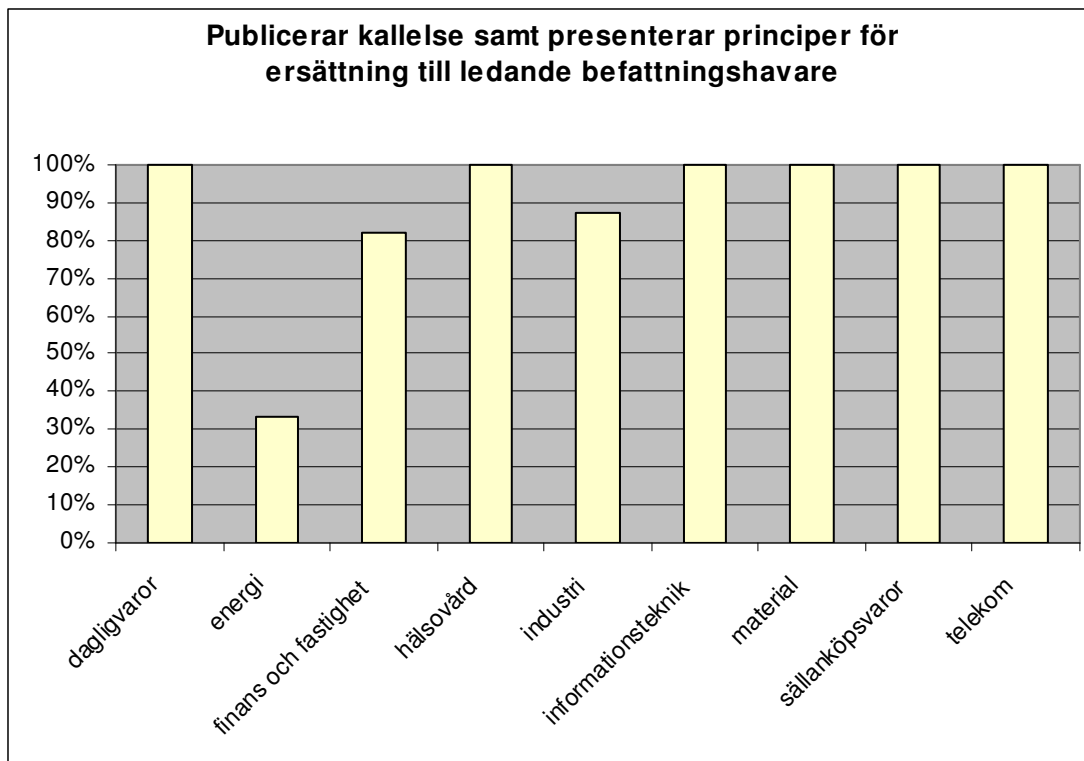
Diagrammet visar bolag som publicerar en kallelse till årsstämman på hemsidan samt presenterar valberedningens förslag. Visar andel av dessa som presenterar respektive uppgift om de föreslagna ledamöterna:

Som kan ses i diagrammet kan inga större skillnader påvisas gällande vilka uppgifter som är mer eller mindre vanliga att presentera om valberedningens förslag till styrelseledamöter.

Principer för ersättning

88% av de 52 bolag som vid undersökningstillfället ska hålla årsstämma inom sex månader, samt publicerar en kallelse på hemsidan, presenterar principer för ersättning till ledande befattningshavare. Skillnader i branscher kan ses i diagrammet nedan.

Diagram 3

Diagrammet visar en branschuppdelning av andelen som presenterar principer för ersättning till ledande befattningshavare. I branscherna dagligvaror, hälsovård, informationsteknik, material, sällanköpsvaror och telekom presenterar samtliga av bolagen, som vid undersökningstillfället ska ha en bolagsstämma inom sex månader och har publicerat en kallelse, principer för ersättning till ledande befattningshavare. I energibranschen är siffran 33%.

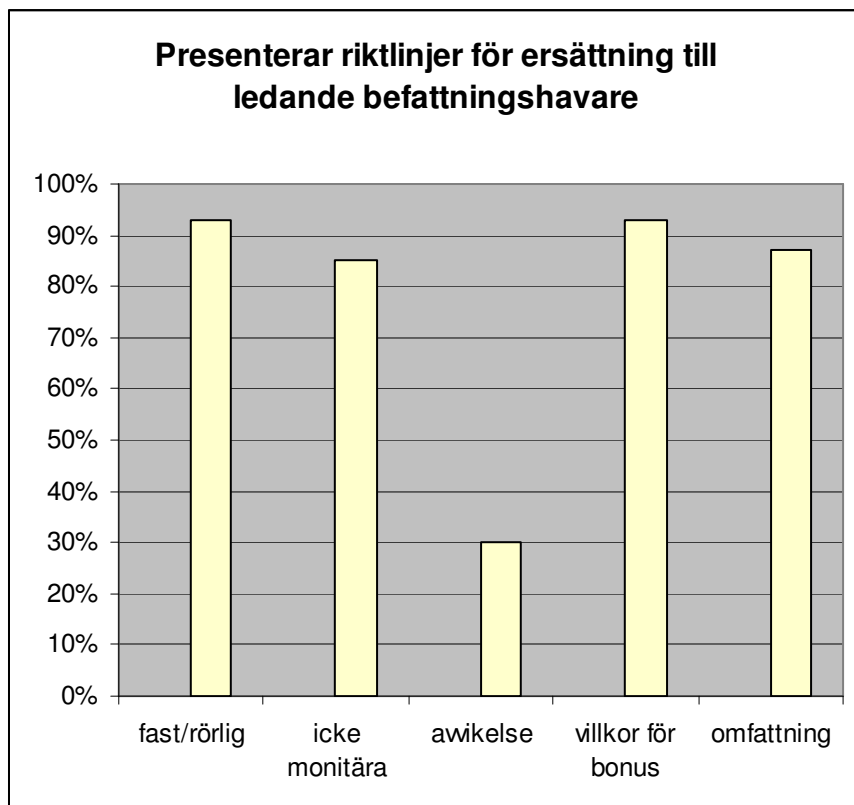
Enligt svensk kod för bolagsstyrning ska principerna omfatta:

- förhållandet mellan fast och rörlig ersättning
- sambandet mellan prestation och ersättning
- huvudsakliga villkor för bonus- och incitamentsprogram
- huvudsakliga villkor för icke-monetära förmåner, pension, uppsägning och avgångsvederlag
- vilken krets av befattningshavare som omfattas
- om de föreslagna principerna avviker väsentligt från tidigare principer.

Detta förslag ska finnas tillgängligt på bolagets hemsida i samband med kallelsen. 28% av de 52 bolagen presenterar samtliga av dessa villkor. Om man bortser från det sista kriteriet, huruvida förslaget väsentligen avviker från tidigare förslag, uppfyller 30% av de 52 bolagen de andra av kodens kriterier.

Diagrammet nedan visar vilka av principerna som bolagen som har kallelsen publicerad på sin hemsida och som presenterar riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare, i störst utsträckning presenterar:

Diagram 4

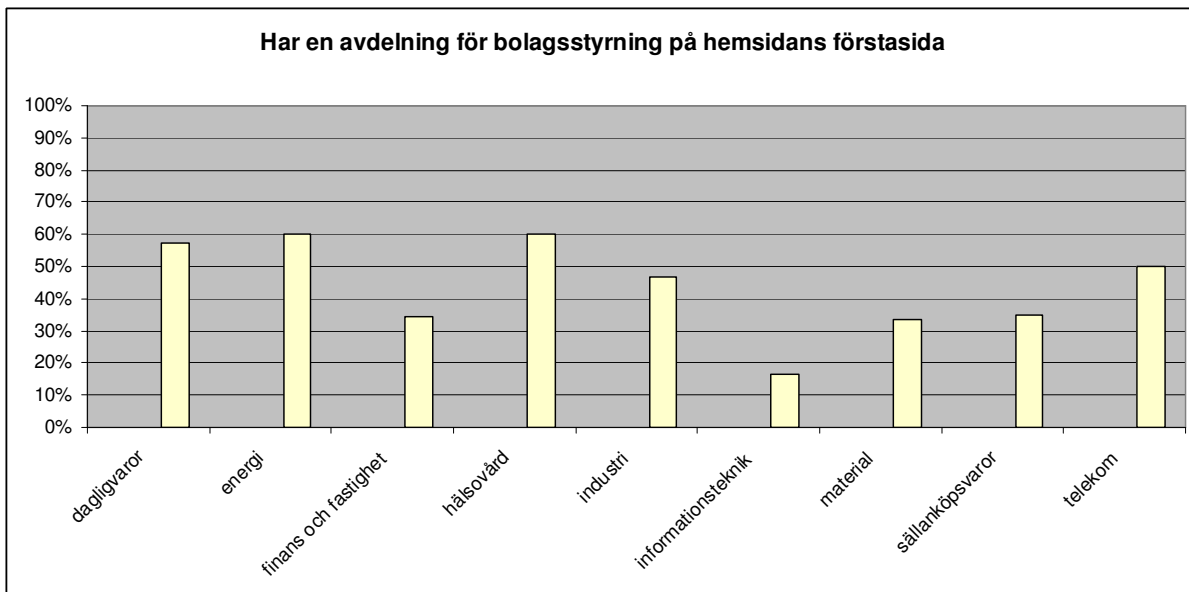

Som kan ses i diagrammet finns vissa skillnader på vilka av villkoren som är mest frekventa att redogöra för.

Avdelning om bolagsstyrning

46% av de 112 bolagen har en särskild avdelning för bolagsstyrning eller corporate governance på hemsidornas förstasida. Detta är dock inget krav i svensk kod för bolagsstyrning att avdelningen måste finnas på förstasidan. Avseende detta finns en del skillnader mellan branscher, energibranschen tillsammans med hälsovårdsbranschen är de som i störst utsträckning har en avdelning för bolagsstyrning eller corporate governance på bolagens förstasidor, se diagram nedan:

Diagram 5

Bland de 66 bolag som inte har bolagsstyrning eller corporate governance på första sidan har undersökts om det går att komma dit genom att klicka på *om oss*, *om "bolagsnamnet"*, *Investor relations*, *investerarrelationer*, *investerare*, *financials*, *koncernen*, *investerare och media*, *finansiell information*, *Investors*, *about us*, *om bolaget* samt *finansiellt*. Hos 74% av de 66 bolagen kommer man till en avdelning för bolagsstyrning eller corporate governance genom att klicka på något av ovanstående ord. Hos de resterande 17 bolagen kan man hos nio stycken (53%) söka sig till ett avsnitt om bolagsstyrning, här har det räckt med att man får sökresultat som handlar om bolagsstyrning. Däremot hos åtta av bolagen (47% av de 17 bolag som undersökningen ej hittat avdelning om bolagsstyrning eller corporate governance hos genom att klicka sig fram) går det inte heller att söka sig fram till en sådan avdelning. Dessa åtta bolag motsvarar 7% av de 112 bolag som totalt ingår i undersökningen.

Rezidor Hotel Group AB är det bolag som, utifrån hur enkäten är utformad, bäst lever upp till bolagskodens intentioner avseende vad som bör publiceras på internet. Nämnas bör att de bolag som inte håller årsstämma inom sex månader från undersökningdagen missgynnas av en sådan jämförelse. Det går inte att peka ut någon bransch som särskilt märker ut sig i alla frågor.

Analys och diskussion

Varför följa koden?

Tvärtemot Milton Friedmans⁴² argumentation om att socialt ansvarstagande är betrakta som att spendera någon annans pengar blir det allt vanligare att bolag profilerar sig som socialt ansvarstagande. Även om företeelsen att följa kod för bolagsstyrning skiljer sig från att donera pengar till välgörenhet så kostar det naturligtvis resurser att se till att den åtföljs samt att exempelvis se till att bolagsstyrningsrapporter produceras. Även finansmannen Mats Qviberg⁴³ ställer sig kritisk till den resursåtgång som blir följden när bolag måste producera exempelvis bolagsstyrningsrapporter. Han menar dessutom att det som räknas vid en finansiell granskning är förvaltningsberättelsen.

Ur ett normativt perspektiv tjänar bolag som är noterade vid OMX Nordic Exchange Stockholm och har ett marknadsvärde överstigande 3 miljarder kronor på att följa svensk kod för bolagsstyrning eftersom det är en del av noteringskraven för att finnas med där. Brytting berör i sin ansvarsmodell, som presenteras i teoribakgrunden, de bakomliggande skälen att ta ansvar. En del av ansvarstagandet, som resulterat i att koden kom till, kan förklaras med en vilja att ställa saker tillrätta. Ett av skälen till att koden kom till var att öka allmänhetens förtroende för de svenska bolagen. Ett förtroende som var stukat av exempelvis den i media uppmärksammade Skandiaaffären. Även alternativ två i Bryttings modell ”...för att förhindra en upprepning” beskriver väl varför det arbetats fram en kod för bolagsstyrning. Med större grad av transparens hos bolagen ökar möjligheten att granska dem vilket i sin tur möjligen kan minska risken för nya missförtroenden och skandaler.⁴⁴

Ett sätt att betrakta koden är att se den som vad Brytting beskriver en etisk kod. Brytting menar då att en etisk kod är lokalt förankrad och centralt sanktionerad, uttrycker god praktik och anger ideal samt har praktisk betydelse och är generellt giltig. Svensk kod för bolagsstyrning kan anses uppfylla samtliga av dessa kriterier. Att följa svensk kod för bolagsstyrning är ett noteringskrav på börsen vilket automatiskt gör den såväl lokalt som centralt sanktionerad. Den anger även, enligt ruta nummer två i Bryttings modell god praktik och ideal och har, exempelvis genom sitt krav på en bolagsstyrningsrapport och krav på publiceringar på bolagens hemsida en praktisk betydelse och är generellt giltig.⁴⁵

⁴² Friedman, M. (1970)

⁴³ Qviberg, M. 070124

⁴⁴ Brytting, T. (1999)

⁴⁵ Brytting, T. (1999)

Intressentmodellen tar bland annat upp intressenter som har svårt att komma till tals. Hit skulle man kunna räkna allmänheten. En del av allmänheten tillhör naturligtvis aktieägargruppen och har en mer naturlig rätt att komma till tals gällande bolagens beslut. Men den stora delen av allmänheten, vars förtroende bolagen ju ville återvinna, och som var ett av skälen till att koden kom till, kan räknas till gruppen intressenter som har svårt att komma till tals.

Resultatanalys och diskussion

En mycket stor andel av de bolag som publicerar en kallelse på sin hemsida presenterar vilka som ingår i valberedningen, detta möjliggör även för en enskild person att ta kontakt med någon av dessa personer med synpunkter, vilket det i flera fall uppmanas till. Den informationen riktar sig dock troligtvis i första hand till aktieägare. Detta måste anses som något positivt ur ett tillgängighetsperspektiv.

När det kommer till att presentera valberedningens förslag görs även detta i stor utsträckning, men här slarvas en del med detaljerna. Endast 37% av bolagen presenterar samtliga av de kriterier som bolagskoden föreskriver ska ingå i presentationen av valberedningens förslag. Flera bolag väljer att presentera information om de ledamöter som föreslås till omval under rubriken *styrelse*, det är dock svårt för den internetanvändande allmänheten att veta huruvida den informationen fortfarande är aktuell. Exempelvis kan information gällande aktieinnehav förändras snabbt. Svensk kod för bolagsstyrning föreskriver dessutom att informationen ska presenteras i samband med kallelsen. Här har jag svårt att tro att en person som förvisso tillhör den internetanvändande allmänheten, men helt saknar förkunskaper om exempelvis termer och principer för tillsättning av styrelser, kommer att hitta dessa uppgifter.

Vissa skillnader mellan branscherna kan konstateras i resultatet, energibranschen sticker ut då de i lägre utsträckning än andra branscher presenterar information om valberedningens förslag till styrelseledamöter. Nämnas bör dock att de bolag som ingår i energibranschen i undersökningen endast består av fem bolag. Dessutom, när det gäller att ha en avdelning för bolagsstyrning eller corporate governance, är energibranschen den bransch som i störst utsträckning har det på hemsidans förstasida. Här sticker istället IT-branschen ut som den bransch som i lägst utsträckning har det.

Ett liknande mönster kan ses när det gäller presentation av principer för ersättning till ledande befattningshavare. Hela 88% presenterar sina principer, men endast 28% presenterar samtliga av de principer som bolagskoden föreskriver. Exempelvis hoppar man ofta över att presentera huruvida förslaget avviker väsentligt från tidigare principer. Denna princip kan tolkas som att det bara är

nödvändigt att presentera den om man anser att förslaget avviker väsentligt. Samtidigt skulle det ur den internetanvändande allmänhetens perspektiv sannolikt göra det mer begripligt om förslaget faktiskt jämfördes med förra årets förslag. Likaså är det ibland svårt att förstå vilka som är de ledande befattningshavare som riktlinjerna gäller. Allra tydligast är det när dessa personers tjänstebefattningar skrivs ut. Frågan är om den internetanvändande allmänheten har klart för sig vad exempelvis ordet *bolagsledningen* innebär.

Kollegiet konstaterar i sin undersökning kodbarometern att förtroendet mellan åren 2005 till 2006 har förbättrats i samtliga avseenden utom när det gäller hanteringen av bolagsledningarnas ersättningar. Tendensen är dessutom starkare när intervjupersonen är mer aktivt aktiesparande. Nu ska nämnas att denna kodbarometer är från 2006, men när det gäller detaljer i ersättningar till ledande befattningshavare så saknas fortfarande den transparens som koden efterfrågar.⁴⁶

I svensk kod för bolagsstyrning står att bolagsstämman ska hållas på svenska samt att presenterat material ska vara på svenska. I tillgänglighetens namn kan frågan ställas om det då är rimligt att vissa bolag endast har hemsidor på engelska. Det betyder att för att komma till materialet, som kanske är på svenska, måste användaren göra det via en hemsida på engelska. Generellt sett tycks bolagen ha kommit långt när det gäller att presentera sitt skriftliga material på ett lättbegripligt och lättillgängligt sätt, men samma tankegångar verkar inte helt och hållet ha smittat av sig på informationen som publiceras elektroniskt.

Frågan kan också ställas om det är rimligt att den internetanvändande allmänheten kommer att hitta bolags särskilda avdelningar för bolagsstyrning eller corporate governance när man måste klicka på exempelvis *Investor relations* för att komma dit. Jag tror inte att den internetanvändande allmänheten kommer att hitta dessa avdelningar. Det saknas också konsekvens i vilka ord som en besökare på hemsidan måste klicka på som kan ses i metodavsnittet där detta är utförligt beskrivet.

Hos de bolag vars hemsidor helt saknar sökfunktion kan det vara svårt för den internetanvändande allmänheten att hitta information om man saknar förkunskaper var någonstans man bör leta.

⁴⁶ Kollegiet för svensk bolagsstyrning. 08-05-18

Lekvall från Kollegiet för svensk bolagsstyrning menar att det kanske ändå är den aktieintresserade allmänheten som informationen riktar sig till och inte i första hand. Hans uppfattning är att det kan vara svårt att hitta information om bolagsstyrning på bolagens hemsidor och att det krävs att den som söker är ganska insatt. Hans uppfattning är att bolagen ser sina ägare och andra aktörer som sin främsta målgrupp för informationen, men anser att informationen åtminstone bör vara så lättillgänglig att den aktieintresserade allmänheten kan hitta den. Lekvall menar vidare att det förmodligen skulle behöva göras en populärversion av bolagsstyrningsinformationen och att det kan ifrågasättas huruvida detta är rimligt att begära.⁴⁷

I uppsatsen granskas dock hemsidorna utifrån den internetanvändande allmänhetens perspektiv. I de dokument och hemsidor som granskats har inte stått att finna någon information om att det endast är den del av allmänheten som är aktieintresserad som avses som mottagare av information om bolagsstyrning. Men visst tål det att funderas på om detta kanske ändå är mer rimligt.

Tidigare har en jury granskat hur bolagskoden följts och då utsett bolaget Assa Abloy som det bolag som bäst följer koden år 2006. Göran Tidström, som ingått i juryn, menar att skandaler som exempelvis den med bolaget Skandia, skulle kunna undvikas med koden, då avvikelser nu kan upptäckas tidigare.⁴⁸

Kollegiet för svensk bolagsstyrning mäter med sin kodbarometer⁴⁹ allmänhetens förtroende för de stora svenska bolagen och konstaterar att det har ökat sedan koden kom till. Dock kan man ställa sig frågan om det verkligen kan härledas direkt till koden eller om det har med den allmänna opinionen och vilket fokus nyhetsrapporteringen har. I detta sammanhang görs heller ingen skillnad på allmänhet respektive aktieintresserad allmänhet. Men det kan vara så att koden gör att bolagen sköter sig bättre vilket i sin tur ökar förtroendet hos allmänheten. Det behöver ju inte betyda att denna allmänhet personligen vill kontrollera att koden följs.

Det är också rimligt att fråga sig om det är meningen vid utformningen av exempelvis hemsidor att den internetanvändande allmänheten ska kunna hitta information om bolagsstyrning. Efterfrågas den här informationen av den internetanvändande allmänheten? Har bolagen dessa i åtanke när hemsidorna utformas, eller förutsätts kanske att en hemsidesbesökare har vissa förkunskaper?

⁴⁷ Lekvall, P. 080604.

⁴⁸ Ollevik, N-O. 061028.

⁴⁹ Kollegiet för svensk bolagsstyrning. Kodbarometern 2005-2006. 08-04-10

Slutsats

Avseende att publicera protokoll samt namn på valberedning och valberedningens ledamöter görs detta i mycket stor utsträckning i enlighet med vad svensk kod för bolagsstyrning föreskriver. Dock minskar andelen när detaljerna granskas. Flera av bolagen hoppar över att i detalj redovisa uppgifter om de föreslagna ledamöterna. De flesta bolag presenterar, i enlighet med koden, sina riktlinjer för ledande befattningshavande. Knappt hälften av bolagen hade en avdelning för bolagsstyrning eller corporate governance på förstasidan. I vissa fall måste man söka efter avdelningen eller klicka sig fram, vilket troligtvis kräver en del förkunskaper om vilka ord man ska klicka på. På 7% av bolagens hemsidor har undersökningen inte kunnat hitta någon avdelning för bolagsstyrning eller corporate governance. En jämförelse av branscher visar att energibranschen i lägre utsträckning än de andra branscherna redovisar uppgifter om valberedningens förslag samt riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. Samtidigt är energibranschen den bransch som sticker ut som de som i störst utsträckning har bolagsstyrning eller corporate governance på bolagens första sida. Mycket tillgängligt och lätt att hitta till för den internetanvändande allmänheten. Flera bolag har hemsidor på engelska eller saknar sökfunktion på sina hemsidor, vilket kan göra det svårt för den internetanvändande allmänheten att hitta rätt.

Förslag på kommande forskning, kritisk granskning

Det skulle vara intressant att se mer djupgående studier gällande svensk kod för bolagsstyrning. Denna undersökning blir förvisso omfattande, men skrapar mest på ytan. Intressant vore att välja ett mindre antal bolag och jämföra respektive bolags attityd gentemot koden och upplevelse av hur väl de följer koden med utfallet.

Det vore också intressant att låta några personer från den internetanvändande allmänheten själv genomföra enkäten för att se hur mycket kunskap de verkligen har och huruvida uppgifterna då skulle gå att finna.

Eftersom bolagskoden föreskriver att avvikelserna jämfört med koden ska presenteras i en bolagsstyrningsrapport skulle det vara intressant att undersöka huruvida detta verkligen görs. Eftersom bolagsstyrningsrapporterna görs i efterhand var det inte möjligt att ha med sådana data i den här undersökningen.

Det vore intressant att fråga bolagen vem de har i åtanke när de utformar information på sina respektive hemsidor. Är det den internetanvändande allmänheten? Kanske tänker de sig att den som besöker bolagets hemsida är en person som har vissa förkunskaper och därmed möjligen lättare kan navigera sig fram till den information som önskas. Det är även rimligt att fundera över hur vanligt det är att en person utan några förkunskaper överhuvudtaget efterfrågar exempelvis ett protokoll från en bolagsstämma.

Referenser

Tryckta källor

Brytting, T. (1999) *Företagsetik* Berlings Skogs. Trelleborg.

Brytting, T., De Geer, H. & Silfverberg, G. (1993) *Moral i verksamhet Ett etiskt perspektiv på företag och arbete*. Bokförlaget Natur och kultur.

Bäckström, U. & Persson, S. (2004) *Kodförslaget hade stoppat H&M-aktien*. Dagens Nyheter 29 september 2004.

Friedman, M. (1970) *The Social Role of Business is to Increase its Profits*. I Hoffman, W.M.,

Frederick, R.E & Schwartz, M.S. (2001) *Business Ethics*. 4 ed. McGraw-Hill.

Johannessen, A. Tufte, P.A. (2003) *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Liber. Malmö.

Mallin, C.A. (2004) *Corporate governance*. Oxford University Press.

Ollevik, N-O. *Assa Abloy bäst på bolagskoden*. Svenska Dagbladet 061028.

Prentice, R. (2005) *Student Guide to the Sarbanes-Oxley Act*. Thomson Publishing, Mason, USA.

Qviberg, M. (2007) *Kod för värdeförstöring*. Veckans Affärer 070124.

Schleifer, A. & Vischny, R.W. (1997) *A Survey of Corporate Governance*. The Journal of Finance. Vol LII. No 2. 1997. 737-783.

Elektroniska källor

Carlsson, B. (Publicerad 080123) *Investor laddar för bankaffär*. Dagens industri. 080520.

Google. Sökmotor. www.google.se.

Grundberg, K. (publicerad 070925) *Mats Qviberg kritisk till koden för bolagsstyrning*. <http://di.se/080413>.

Kollegiet för svensk bolagsstyrning. <http://www.bolagsstyrning.se>. 080410.

Kollegiet för svensk bolagsstyrning. <http://www.bolagsstyrning.se/sv/0000004.asp>. 080518.

Kollegiet för svensk bolagsstyrning. Förslag till reviderad kod.
<http://www.bolagsstyrning.se/sv/0000004.asp>. 080518.

Kollegiet för svensk bolagsstyrning. Kodbarometern 2005-2006
<http://www.bolagsstyrning.se/files/docs/Kodbarometern%202005-2006.pdf>. 080410

Nationalencyklopedin. Ordet *allmänhet*.
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=O102420&i_word=allm%e4nhet. 080517.

OMX group.
http://www.omxgroup.com/nordicexchange/forbolagochemittenter/surveillance/surveillancestockholm/Code_for_Corporate_Governance/?languageId=3. 080210

OMX group. Bolag som tillämpar koden.
http://www.omxgroup.com/nordicexchange/forbolagochemittenter/surveillance/surveillancestockholm/Code_for_Corporate_Governance/?languageId=3. 080210

OMX group branschuppdelning. <http://www.omxnordicexchange.com/kursinformation/aktier/>. 080429.

Regeringskansliet SOU 2004:130. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/03/55/92/1f9a060d.pdf>. 080520.

Intervju

Lekvall, P. *Kollegiet för svensk bolagsstyrning*. E-postintervju. 080604. Se bilaga 3.

Bilagor

Bilaga 1- bolag som tillämpar svensk kod för bolagsstyrning på OMX Nordic Exchange Stockholm⁵⁰:

ASSA ABLOY AB
AarhusKarlshamn AB
Active Biotech AB
Alfa Laval AB
Atlas Copco AB
Avanza AB
Axfood AB
Axis AB
B&B Tools AB
BE Group AB
Beijer AB, G & L
Billerud AB
Biovitrum AB
Björn Borg AB
Boliden AB
Broström AB
Bure Equity AB
Cardo AB
Carnegie & Co AB
Castellum AB
ClasOhlson AB
CloettaFazer AB
Duni AB
East Capital, Explorer AB
Electrolux AB
Elekta AB
Eniro AB
Ericsson, Telefonab. L M
Faberge AB
Gant Company AB
Getinge AB
Gunnebo AB
Hakon Invest AB
Haldex AB
Hemtex AB
Hennes & Mauritz AB, H & M
Hexagon AB
Holmen AB
HQ AB

⁵⁰ OMX group. Bolag som tillämpar koden. 080210.

Hufvudstaden AB
Husqvarna AB
Höganäs AB
Industrivärden, AB
Indutrade AB
Intrum Justitia AB
Investor AB; JM AB
KappAhl Holding AB
Kinnevik, Investment AB
Klöver AB
Kungsleden AB
Latour, Investmentab
Lindab AB
Lindex, AB
LjungbergGruppen AB
Lundbergföretagen AB, L E
Lundin Petroleum AB
Meda AB
Mekonomen AB
Melker Schörling AB
Metro International S.A
Micronic Laser Systems AB
Modern Times Group MTG AB
Munters AB
NCC AB
New Wave Group AB
NIBE Industrier AB
Nobia AB
Nordea Bank AB
Nordnet AB
OMX AB
Oriflame Cosmetics S.A.
PA Resources AB
Peab AB
Peab Industrier AB
Q-Med AB
Ratos AB
Rezidor Hotel Group AB
RnB Retail and Brands AB
SAAB AB
Sandvik AB
SAS AB
SCANIA AB
Scribona AB
Seco Tools AB
Securitas AB
Securitas Direct AB
Securitas Systems AB
Skandinaviska Enskilda Banken AB
Skanska AB

SKF, AB
SkiStar AB
SSAB Svenskt Stål AB
Svenska Cellulosa AB SCA
Svenska Handelsbanken AB
SWECO AB
Swedbank AB
Swedish Match AB
Systemair AB
SäKI AB
Tele2 AB
Telelogic AB
TeliaSonera AB
Ticket Travel Group AB
TradeDoubler AB
Transcom Worldwide S.A.
Trelleborg AB
Unibet Group Plc
Volvo, AB
Vostok Gas Ltd.
Wallenstam Byggnads AB., Lennart
West Siberian Resources Ltd
Wihlborgs Fastigheter AB
Ångpanneföreningen, AB
Öresund, Investmentab.

Bilaga 2- enkät

Företag: _____

Hemsida: _____

Datum för undersökningen: _____

1) Finns protokollet från bolagets senaste årsstämma på hemsidan?

Sök ordet *protokoll* på hemsidan, alternativt *årsstämma* och *bolagsstämma*

Ja Nej

2) Är bolagets nästkommande årsstämma inom sex månader från undersökningdagen?

Sök ordet *årsstämma* alternativt *bolagsstämma* på hemsidan

Ja Nämligen den: _____

Nej

2a) Om Ja på fråga 2, är det en ordinarie eller extra bolagsstämma?

Ordinare

Extra räknas som extrastämma om så anges, annars antar jag att det är en ordinarie årsstämma

2b) Om Ja på fråga 2, finns valberedningens ledamöter namngivna på hemsidan?

Sök ordet *valberedning* på hemsidan alternativt *årsstämma* och *bolagsstämma*

Ja Nej

3) Finns kallelse till bolagsstämma på hemsidan?

Sök ordet *kallelse* på hemsidan alternativt *årsstämma* och *bolagsstämma*

Ja Nej

3a) Om Nej på fråga 3, framgår det när kallelsen offentliggörs? _____

3b) Om Ja på fråga 3, finns valberedningens förslag till styrelseledamöter på hemsidan?

Sök *valberedning* och *valberedningens förslag*

Ja Nej

3c) Om Ja, på fråga 3a, framgår följande uppgifter om föreslagna ledamöter?

ålder samt huvudsaklig utbildning och arbetslivserfarenhet uppdrag i bolaget och andra väsentliga uppdrag

Ja Nej

eget eller närstående fysisk eller juridisk persons innehav av aktier och andra finansiella instrument i bolaget

Ja Nej

vid omval, vilket år ledamoten invaldes i styrelsen

Ja Nej

Om ledamoten av valberedningen anses vara oberoende

Ja Nej

en redogörelse för hur valberedningen har bedrivit sitt arbete skall lämnas på hemsidan

Ja Nej

3d) Om Ja på fråga 3, finns valberedningens förslag till val och arvodering av revisorer?

För att svara ja på frågan ska såväl förslag till revisorer som förslag till arvodering framgå på hemsidan.

Ja Nej

3e) Om Ja på fråga 3, finns styrelsens förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagsledningen på hemsidan, de ska omfatta, här letar jag dels i anslutning till kallelsen och dels söker jag på orden i respektive fråga :

förhållandet mellan fast och rörlig ersättning samt sambandet mellan prestation och ersättning, kommenteras detta på hemsidan?

Ja Nej

Kommenteras villkor för bonus- och incitamentsprogram på hemsidan?

Ja Nej

villkor för icke-monetära förmåner, pension, uppsägning och avgångsvederlag

Ja Nej

vilken krets av befattningshavare som omfattas, dvs står det i anslutning till att villkoren kommenteras

Ja Nej

I förslaget skall anges om de föreslagna principerna avviker väsentligt från tidigare av stämman godkända principer samt hur frågor om ersättning till bolagsledningen bereds och beslutas av styrelsen, berörs detta?

Ja Nej

4) Finns en särskild avdelning för bolagsstyrningsfrågor på bolagets hemsida?

Finns den informationen på första sidan (om man skrollar hela vägen ned?)

Ja Nej

4a) Om Ja på fråga 4, hur många klick tar det innan man är där?

_____ St

4b) Om man söker bolagsstyrning, finns då en särskild avdelning för bolagsstyrningsfrågor?

Ja Nej

Bilaga 3 E-postintervju Per Lekvall

-----Ursprungligt meddelande-----

Från: lisa.hedin@bredband.net [mailto:lisa.hedin@bredband.net]

Skickat: den 29 maj 2008 13:54

Till: per.lekvall@bolagsstyrningskollegiet.se

Ämne:

Hej Per!

Jag har i en c-uppsats granskat 112 stora bolag och hur de följer koden avseende den information som ska publiceras på bolagens hemsidor.

Det jag kommer fram till är att de är ganska duktiga på att publicera dokument som exempelvis protokoll och kallelser, men att de slarvar med detaljerna såsom presentationer av föreslagna styrelsemedlemmar.

Då jag gör uppsatsen ur perspektivet från en internetanvändande allmänhet har jag funnit att det kan vara svårt att hitta de särskilda avdelningar som ska finnas på hemsidorna om bolagsstyrning.

Frågan är dock om det är rimligt att informationen riktar sig direkt till allmänheten? Koden kom ju delvis till för att öka förtroendet hos allmänheten för de stora bolagen. Jag undrar också vad du kan säga om resursåtgången för bolagen för att följa koden. Dvs exempelvis skriva bolagsstyrningsrapporter. Vissa är kritiska till detta.

Tacksam för svar. Per telefon går också bra.

Med vänlig hälsning

Lisa Hedin

Tel 070-3084011

Hej Lisa,

Det är nog en riktig iakttagelse att det ibland (ganska ofta?) kan vara svårt att hitta bolagsstyrningsinformationen på bolagens hemsidor. Man får nog ofta vara ganska "insatt" för att förstå var man kan hitta den. Säkert är det så att bolagen främst ser sina ägare och andra aktörer på kapitalmarknaden som sin målgrupp för denna information, men den bör ju vara så lättillgänglig att åtminstone vad som kan betecknas som en "aktieintresserad allmänhet" kan hitta den. Om det är rimligt att begära att den skall utformas så att även alla andra lätt kan hitta och ta till sig denna information kan väl däremot diskuteras. Det skulle kanske kräva en speciell "populärversion" av bolagsstyrningsinformationen som det nog kan ifrågasättas om det är rimligt att begära.

Vad sedan beträffar din fråga om resursåtgången för att tillämpa koden har jag inga siffror på detta. Det intryck vi får när vi diskuterar detta med de bolag som hittills tillämpat koden är dock att det inte är någon orimlig administrativ börda, och att den bild som ibland ges i den allmänna debatten att koden skulle vara så resurskrävande ofta är starkt överdriven. Det kan ju också noteras att de två frågor i koden som är mest resurskrävande, nämligen intern kontroll-rapporten och bolagsstyrningsrapporten, inom kort kommer att bli lagstadgade i samband med att ändringarna till 4:e och 7:e bolagsdirektiven implementeras i svensk rätt (se justitiedepartementets promemoria Ds 2008:5). Sannolikt sker detta per 2009-01-01.

Hoppas detta är svar på dina frågor. Annars återkom.

Vänliga hälsningar

Per Lekvall

Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning/Swedish Corporate Governance Board

P.O. Box 7680, 103 95 Stockholm, Sweden

Tel. +46-8 5088 2271, Mobile +46-70 751 9099

per.lekvall@bolagsstyrningskollegiet.se

www.bolagsstyrningskollegiet.se / www.corporategovernanceboard.se